

KWARTAALSCHRIFT van de Historische vereniging OLD REURLE.

Jaargang 16 nummer 2 (2e kwartaal 1999)

- Voorzitter M.G.Kok, Barchemseweg 67, 7261 DB Ruurlo.
Telefoon 0573 - 453090.
- Secretaris L. W. Besselink, Nijverheidsstraat 8, 7261 AK Ruurlo.
Telefoon 0573 - 452376.
Postbusnummer 61, 7260 AB Ruurlo.
- Penningmeester A. Flierman, Vrochterdijk 16, 7244 PN Barchem.
Telefoon 0573 - 451921.
Bankrekening: RABO-bank Ruurlo, rekeningnummer 3567.22.996
T.n.v. historische vereniging Old Reurle.
Girorekening RABO-bank : 905733.
- Lid Mevr. R. Greupink - Wolsink, Hessenweg 4, 7261 AP Ruurlo.
Telefoon 0573 - 452477.
- Lid G. J. Kleyn Winkel, Dwarsdijk 10, 7025 CR Halle.
Telefoon 0573 - 461248
- Eindredactie J. H. Tornij, Watersnipstraat 2, 7132 DG Lichtenvoorde.
Telefoon 0544 - 379691.
- Redactieleden W. J. Bluemers, Schoolstraat 1, 7261 GH Ruurlo.
Telefoon 0573-452062.
H. Post, 't Heering 13, 7261 VK Ruurlo.
Telefoon 0573-451264.

Ons internetadres is: <http://www.tref.nl/berkel-ijsselland/oldreurle>.

De vereniging is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Zutphen, onder nummer **40103401**.

Het kwartaalblad "Onder d'n Kroezeboom" is geregistreerd onder nummer **ISSN 0929-919X**.

-0-

VAN DE VOORZITTER

Ruurlo 30 april 1999.

De tweede uitgave van onze Kroezeboom dit jaar is al weer in voorbereiding, en dat geeft je toch een gevoel dat de tijd erg snel gaat.

Achterom kijkend is er in de eerste vier maanden van dit jaar ook al veel activiteit geweest, ik denk aan de optredens van de heer Berends, altijd goed voor een goede bijeenkomst, en dan het optreden van het duo Hanneke Hiddink en Ben Schreurs, waarvan ik via een cassettebandje nog regelmatig zit na te genieten in de auto. Een leuk stel met goede mooie liedjes en goede teksten. Dan als seizoenafsluiting de Grolsche Hofzangers, ook zeer geslaagd.

99.13 (01)

Ook onze jaarvergadering hebben we weer gehad, met verantwoording van het bestuur tegenover de leden, het financieel verslag, en de voorstellen over de contributieverhoging per 1 januari 2000. Dank aan alle aanwezige leden voor de goedkeuring van deze voorstellen, die zonder een tegenstem werden aangenomen.

Van de historische of **oudheidkundige** verenigingen in de omliggende plaatsen krijgen we ook hun tijdschrift toegezonden, en zoveel verenigingen als er zijn, zoveel modellen en verschil in opmaak je dan te zien krijgt.

Als bestuur laten we ook onze gedachten wel eens gaan over de uitvoering van onze Kroezeboom, zowel wat formaat als pagina-opmaak betreffende.

Vandaar de merkwaardige indeling van de kolommen van dit artikel.

Uiteraard zit hier iets achter, n.l. aan u de vraag “wat leest het prettigst”

Er zijn leden die de vrij lange regels van nu wat moeilijk vinden, vooral als het een groot pagina vullend artikel is.

Twee, ja zelfs voorstanders van drie kolommen, vinden dat rustiger lezen.

WAT VINDT U DAARVAN ?

De Kroezeboom aan de Borculoseweg is op dit ogenblik vol in de belangstelling van onze vereniging en de gemeente Ruurlo, en zonder tot aanbidding van de honderden ingezonden kaarten van de actie “**behoud de Kroezeboom**” te zijn gekomen, is de actie geslaagd te noemen en

In het bedrag van de aanslag is een zeer groot deel begrepen voor het opruimen van ons vuil, en de waterlozing op het riool

Rond 1900 was dat probleem er ook al.

De Needse Jamfabriek veroorzaakte veel luchtverontreiniging, en stankoverlast van een sloot waarin spoelwater werd geloosd. Oplossing?

Buizen in de sloot, dan dempen en het probleem kwam een eind verder vanzelf weer boven.

In Borculo bij de zuivel-fabriek werd in 1906 een vloeuweide aangelegd.

U kunt zich daar ongetwijfeld wel iets bij voorstellen, vooral zomers als het lekker warm was.

In het 1909 was **Ruurlo**

lopen er diverse aanvragen voor onderhoudssubsidie en dergelijke.

Bij de notaris zijn contracten in voorbereiding waarin onze vereniging de **opstalhouder** wordt, en in feite dus het beheer over de boom krijgt.

Via subsidies van gemeente, provincie en de Bomenstichting is er dan de mogelijkheid tot 95% financiering van de onderhoudskosten. In gesprekken met de gemeente hebben wij duidelijk laten uitkomen dat het onze vereniging geen cent mag kosten, en ook dit wordt schriftelijk vastgelegd.

Van de fam. Simonis, inmiddels lid van onze vereniging, en eigenaar/bewoner van de villa waar de boom in de tuin staat hebben we alle welwillende medewerking.

Wij houden u op de hoogte.

Tijdschriften van zusterverenigingen hebben we, zoals reeds opgemerkt, in overvloed te lezen, en soms zijn we jaloers op de opmaak en de inhoud van deze uitgaven.

In de **Borklose Maote** van december j.l.

las ik een paar artikeltjes over milieuvervuiling zo rond de jaren 1900, en goed beschouwd is er een eeuwen-oud probleem dat nog steeds actueel is, en nog niet opge-lost, n.l. de enorme hoeveelheden vuil die wij als samenleving veroorzaken, en waar-van de opruiming enorm veel geld kost.

Deze week zijn we allemaal weer door onze gemeente verrast met de aanslag gemeentelijke belastingen, en daar moet je toch gewoon even voor gaan zitten voor je de enveloppe openmaakt.

een vroeg voorbeeld van hergebruik. Wij hadden toen nog geen “aschbelt” of stortplaats, en in een rapport staat dat doordat Ruurlo een overwegend landbouwende bevolking heeft, bijna iedere bewoner ook in de bebouwde kom van de gemeente, zijn huisvuil voor de bemesting van het eigen land gebruikt.

Hergebruik in 1906.!!

De LEO-Stichting anno 1910. Tien personen dood door longontsteking. Het rapport van een commissie had de volgende bemerking: “Onzindelijke toestanden, zeer begrijpelijk, daar hier nooit een vrouwenhand wordt toegelaten “
wat een vrouwenhand al niet vermag.(red.)

Darmenwasserij te Borculo in 1910.
De leden van de controle-commissie rapporteerden dat de stank op 500 meter nog te ruiken was, en dat vuiler, en meer stank verspreidend dan deze inrichting, niet denkbaar was. De walgelijke stank in het gebouw maakt een bezoek bijna onmogelijk.

Maar ook de **boerenbevolking** werd niet gespaard. Slechte stalling, smerige handen bij het melken en vuile kleding van de melksters waren een pracht gelegenheid voor verontreiniging in de vee-houderij, vond de commissie.

mensen liet veel te wensen over en er was een buurtschap in de Achterhoek waar een familie woonde in een kippenhok van 4,50 x 2 meter, ook 2 meter hoog, zonder vloer en twee kleine raampjes.

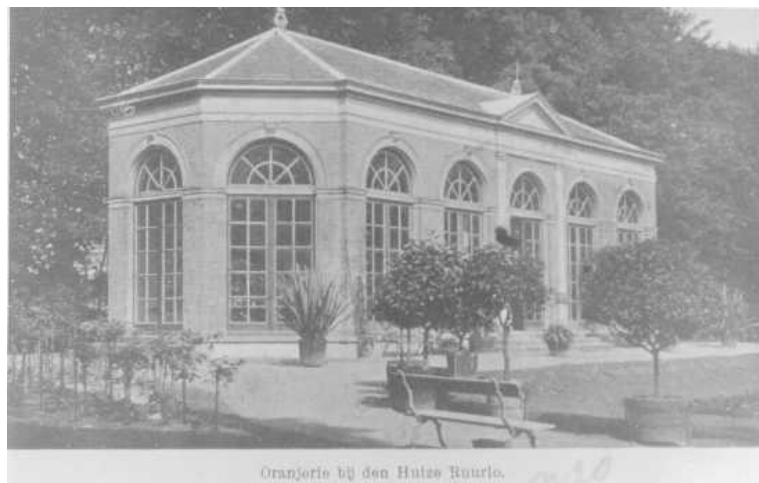
Jeugd en drank.
Schoolkinderen tussen de 5 en 13 jaar lusten ook graag iets sterkers dan limonade. 30% maakt zo nu en dan gebruik van alcohol, meestal het z.g. rood, op visites, bruiloften en kermissen.
Roken deed meer dan 32% van de jeugd, maar was niet verwonderlijk daar de jeugd van 13 jaar en ouder bij dans en drankgelegenheden zomaar straffeloos werden toegelaten.

Na deze “verfrissende” verhalen van bijna 100 jaar geleden rest mij nog u een goede zomer te wensen, veel mooi weer, en een gezond weerzien in september bij aanvang van ons nieuwe seizoen.

Martin Kok, voorzitter.

99.15 (03)

Ook de **huisvesting** van

Oranjerie bij den Hulse Ruurlo.

VAN HET SECRETARIAAT

In deze Kroezeboom de notulen van de jaarvergadering d.d. 10 maart 1999.

Speciaal voor de leden die de vergadering niet bezocht hebben vraag ik uw aandacht voor de **contributie verhoging per 1 januari 2000.**

Verder kan ik u meedelen dat het bestuur bijna rond is met het Gemeentebestuur en de familie Simonis inzake het onderhoud aan de kroezeboom aan de Borculoseweg.

Het bestuur heeft in haar laatste bestuursvergadering besloten om de uitvoering van ons tijd-schrift De Kroezeboom qua drukwerk te verbeteren. Dit gaat waarschijnlijk extra kosten met zich meebrengen, enkele sponsoren of een drukkerij zouden zeer welkom zijn. Als we de tijdschriften van onze zusterverenigingen inzien dan is er aan ons blad nog wel het een en ander te verbeteren. We houden u hiervan op de hoogte.

Onderstaand tevens een bijgewerkte mutatie lijst van onze leden.
Secretaris L.W. Besselink

NOTULEN JAARVERGADERING 10 MAART 1999 HISTORISCHE VERENIGING OLD REURLE

Aanwezig 86 personen inclusief bestuur.

1. Opening:

De voorzitter, de heer Martin Kok, heet iedereen hartelijk welkom.

Afmelding is er van de heer Kootstra, mevr. Brinkhuis en mevr. Van Heeckeren.

2. Mededelingen:

De voorzitter verzoekt om tijdens de vergadering niet te roken in verband met het optreden van het duo Hiddink-Schreurs na afloop van de vergadering.

Verder deelt hij mee dat de koffie waarschijnlijk gratis zal zijn, hij zal dit voor het eind van de vergadering meedelen na overleg met Dika

Ook geeft de voorzitter verslag van het gesprek met het gemeente bestuur inzake het rapport van de kroezeboom aan de Borculoseweg.

99.16 (04)

3. Ingekomen stukken:

Er is een brief van het Staring Instituut binnengekomen, met het verzoek om personen en verenigingen de gelegenheid te geven om een stukje te schrijven in het jaarboek 2000 van het Staring Instituut. De formulieren hiervoor liggen bij het bestuur

4. Jaarverslag van de secretaris

Dit verslag staat gepubliceerd in de Kroezeboom van het 1^e kwartaal 1999. Het wordt onder dankzegging aan de secretaris goedgekeurd.

5. Verslag van de penningmeester

Dit verslag wordt onder dankzegging goedgekeurd

6. De kascontrolecommissie

De heren Drent en Post verklaren schriftelijk dat de boeken in orde waren en dechargeren hiervoor de penningmeester.

7. Benoeming lid kascontrole:

De heer Drent is aftredend, hiervoor wordt de heer J. Putman bereid gevonden om deze plaats in te nemen voor de komende periode van 2 jaar.

8. Benoeming bestuur:

Mevr. R. Greupink en de heer L. Besselink worden beide herkozen voor een periode van 3 jaar.

9. Wijziging contributie:

Het voorstel zoals in de agenda genoemd wordt met algemene stemmen aangenomen zodat de contributie met ingang van 1 januari 2000 is als volgt:

- enkel lid f 30.=
- dubbel lid f 45.=
- entree voor niet leden f 5.=

10. Rondvraag:

De heer Mengerink vraagt om in de agenda te vermelden in welke Kroezeboom de notulen van de secretaris vermeld staan (de genoemde notulen van 1998 staan vermeld in de Kroezeboom nr 2/1998)

Nadat er niets meer aan de orde is deelt de voorzitter mee dat 1 kop koffie voor rekening van de vereniging is.

Hij dank ieder voor de aanwezigheid en wenst allen veel plezier bij het optreden van het duo Hiddink en Schreurs.

Voor akkoord: voorzitter M.G. Kok

Secretaris L. W. Besselink.

RUURLO ANNO 1899

Laat ik eens proberen U lezers hiervan een schets te geven.

Eén ding is zeker wij waren er geen van allen bij Als wij Ruurlo van het westen benaderen, gaan wij de gemeentegrens over bij het spoor Zutphen – Winterswijk, dat er dan al zo'n 20 jaar ligt. Links is een baanwachtershuisje voor de bediening van de spoorbomen.

99.17 (05)

Al spoedig ziet U rechts de Kleine Forme, een Huize Ruurlo boerderij met de Gelderse luiken; daar achter ligt de Formerhoek, een zéér fraai terrein met afwisselend bos, weide en bouwland. Links komt dan de Engelse tuin, 't Mastbos en daarna de Kleine Meene, en daarna de Grote Meene, een machtig bos met vele woudreuzen. Maar vóór die tijd rechts in de bocht van de Vordenseweg, aan het begin van de voormalige statige allee richting Huize Ruurlo, is de boerderij Slagman. Daar was toendertijd de slagboom voor de toegang tot voornoemde allee. Als wij de Vordenseweg vervolgen, komen wij weer over een spoorbaan, waarover Bello de passagiers van Neede naar Ruurlo en vandaar naar Doetinchem brengt. Deze spoorweg is al 15 jaar in gebruik en rechts zien wij 't spoorbaanwachtershuis, dat met de opheffing van dit spoor in 1937 jachtopzienshuis wordt. Vervolgens komen wij over een witte brug, waarvan hieronder een briefkaart; hoe duidelijk ziet men hier dat er nog geen autoverkeer is, vandaar al die spoorwegen.

Uitg. J. C. Hesselink.

Laan v/d Haize Ruurlo.

Rechts krijgen wij nu de Zelhemseweg, waar we ingaan, en gaan over de Heetbrugge (heet = heide). Even verderop zien wij links het Muldershuus, waar de molenaar van de voormalige windmolen op het Windmolenveld woonde, die te midden van de heidevelden van de Marke van Ruurlo, op de Molenbelt was gebouwd, en is afgebroken in 1883. De heidevelden verdwenen, omdat ze werden bebost met grove den voor de kolenmijnindustrie. Wie de Zelhemseweg vervolgt komt in de Veldhoek. Alhier is onlangs de Lagere school opgeheven en de kinderen moeten naar de Winkelerhoek-school. 't Schoolgebouw wordt getransformeerd tot Boskapel.

Ook heeft zich alhier in dit jaar bakker B. Wolsheimer gevestigd met een korenmolen, aangedreven op petroleumgaskracht en een bakkerij met winkel.

Wij keren nu terug naar het Muldershuus, waar recht tegenover de weg naar Hengelo en vrijwel meteen in het verlengde daarvan, ligt nog de oude Vordenseweg, die er nog precies zo uitziet als in de 18de eeuw.

Links aan de Hengeloseweg ligt het Doolhof met hetzelfde patroon als Hampton Court's doolhof in Engeland. Ze heeft een dubbele rij haagbeukjes tussen de paden. 't Doolhof is in opdracht van de Olde freule van Ruurlo gecreëerd; ze heette Sophia Wilhelmina barones van Heeckeren van Kell en naar haar is ook de muziekvereniging Sophia's Lust genoemd, die werd opgericht in 1861. De freule stierf in 1895 op 't kasteel, genaamd Huis te Ruurlo (Huize Ruurlo).

Iets verderop aan de Hengeloseweg ligt de boerderij de Heikamp (thans pannenkoekenboerderij). Alle voornoemde boerderijen hebben Gelderse luiken, d.w.z. voorzien van een rood middenvlak, omlijst met een dunne witte lijst en dan een brede donkergroene rand.

Na het overlijden van freule Sophie, kwam haar familie slechts voor enkele maanden in het jaar op het kasteel; de overige tijd woonden zij op Huis Bingerden bij Angerlo of in Den Haag op het Lange Voorhout 32, waar thans de van Landschot bank is.

Om het kasteel ligt een schitterend park en er is ook een Oranjerie, die dateert van 1879. Zomers staan in het park ook de Oranjeboompjes en andere kuipplanten. Om van 't kasteel naar de Oranjerie te komen varen wij met een pontje.

Rechts voor het kasteel zien wij een koetshuis van 1816 en daarnaast twee watermolen-gebouwen, anno 1783. 't Kleinere gebouw is 't Korenmolen-gebouw, in gebruik als schildersloods en 't grotere gebouw is 't Oliemolen-gebouw, dat dienst doet als timmerloods voor het landgoed van Huize Ruurlo. De waterraderen zijn omstreeks 1830 vervangen door een stuw.

Achter aan de binnenplaats van het kasteel ligt een bootje; hiermee kunnen wij varen, onder een 18de eeuwse kettingbrug door, naar het Sophia's eiland.

Op de brede toren van het kasteel, gedateerd 1572, bevindt zich een theekoepel met magnifiek uitzicht over de laan, met rechts de koeschuur of te wel de kasteelboerderij. In het park zien wij trouwens nog drie bijzondere taxusbomen, de taxus baccata., thans op volle breedte uitgegroeid.

Aan de overkant van de Vordenseweg zien wij ook het tuinmanshuis met rite gedekt en witte muren; ooit gebouwd voor de ménagerie of diergaarde op de Boomkamp.

Alvorens ons naar het dorp te begeven, slaan wij rechtsaf de Stapeldijk op, genoemd naar het Stabel. De weg gaat richting het Achter Zieuwent –later Mariëvelde geheten- en Lichtenvoorde en leidt ons ook naar het Ruurlose Broek. Dat bevatte de voormalige Domeingronden, waar onder andere de Hertog van Alva ten tijde van de Spaanse overheersing omstreeks 1570 nog enige malen te paard heeft gejaagd met windhonden. Deze soort van jacht heette lange jacht.

Nu is het Broek in volle ontginning en geheel verkaveld. Deze ontginning is goed op gang gekomen door de komst van kunstmest. Met deze ontginning maakten de schapen ook langzamerhand plaats voor koeien.

De Stapeldijk splitst zich weldra, links de Batsdijk en rechts de Tolhutterweg naar het Achter Zieuwent, waar inmiddels 40 boerderijen zijn gevestigd. Bij deze splitsing is rechts de Tapperij 't Haantje van H.J. Kasteel.

Links de Batsdijk op, komen wij al spoedig bij de Winkelerhoek-school, later de Bruil-school geheten (nu de Driesprong). Feitelijk is deze school ook op de Bruil gebouwd. Op deze school zijn 111 kinderen; circa 41 uit 't Ruurlose Broek gaan naar school op 't Hoenderboom in 't Zieuwent, gemeente Lichtenvoorde. Tot schoolhoofd van de Winkelerhoek-school wordt benoemd de onderwijzer G.J. Eenink. Deze benoeming wordt door burgemeester E.C. Scholten en wethouder A.J. Rijkenburg bestreden, maar is door de gemeenteraad goedgekeurd. Zij bestaat uit R. Wolsink (uit 't dorp), G.H. Schepers (buurtschap de Veldhoek) en J. Blokkers (buurtschap Achter Zieuwent). De benoeming blijft een twistpunt tot het einde van het jaar.

Op de Wissinkhoek brandt de Grinte af, bewoond door G.J. Wolterink, afkomstig van Eibergen en klompenmaker. Het vee is gered en bijna de gehele inboedel ook. Gelukkig was de woning, thans Foekendijk 5, verzekerd.

Wat betreft de buurtschappen bezuiden het spoor Zutphen – Winterswijk zijn nog niet genoemd: de Haar, de Heurne, 't Veller, de Strikker en 't Zuidelijk Broek. Vrijwel alle buurtschappen zijn naar de 17de eeuwse boerderijen genoemd. Wegen die door het Broek heenlopen heten meest dijken; deze waren verhoogd wegens de natte broekgronden. De Bedelaarsdijk liep naar Groenlo en is een van de oudste. De Batsdijk werd 't gebed zonder einde genoemd wegens haar eentonigheid. De Morsdijk liep door moeras mogen we aannemen. Dwars op deze dijken kwam met de verdeling van de domeingronden de Scheiddijk .

Voor de verdeling van mijn beschrijving van Ruurlo anno 1899 neem ik de spoorlijn Zutphen – Winterswijk. De volgende keer beschrijf ik dus 't noordelijk gedeelte boven deze spoorlijn, die 't landschap grondig door midden deelde.

M.J. barones van Heeckeren van Kell – van Tets.

Bronnen:

Archief gemeente Ruurlo.

F. Toevank.

Jaarboek Achterhoek en Liemers 1982, Het Wapen van de gemeente Ruurlo, A.D. Pardijs.

H.R. baron van Heeckeren van Kell.

Archief van het Huis Ruurlo.

DE “KEIZER TE DOORN” BIJ OLD REURLE.

Het komt zelden voor, maar woensdag 14 april was het toch weer zover: de grote zaal van de Luifel tot de laatste plaats bezet! Van de vele bezoekers was een deel, op uitnodiging, overgekomen van de Lochemse historische vereniging. Ruim vóór de aanvang was de zaal vervuld van verwachtingvol geroezemoes; iedereen was hoopvol, niemand werd teleurgesteld!

De gastspreker, de heer J. Berends uit Doetinchem had zich dan ook terdege voorbereid op zijn onderwerp: Het verblijf van Wilhelm II, ex-keizer van Duitsland, als balling in Nederland.

Ter inleiding kwamen op het projectiescherm een paar familiefoto 's van de keizerlijke familie en van Wilhelm II, welke laatste, geboren in 1859, zijn vader Frederik III in 1888 opvolgde als koning van Pruisen en keizer van Duitsland.

Als kind kreeg Wilhelm een strenge, bijna Spartaanse opvoeding. Wellicht probeerden zijn opvoeders hem hiermee over zijn gebrek heen te helpen; vanaf zijn geboorte was zijn linkerarm verlamd, een handicap waaraan hij helaas zijn leven lang geleden heeft.

Nadat de keizer in november 1918, tijdens de beroeringen in Duitsland, naar Nederland was uitgeweken, logeerde hij met een talrijk gezelschap de eerste twee jaar op kasteel Amerongen als gast van graaf Bentinck; veel aldaar herinnert nog aan het verblijf van de keizerlijke balling. Het weelderige vertrek bijvoorbeeld waar de troonsafstand werd ondertekend is onveranderd gebleven.

In 1920 betrok het hoge gezelschap het stijlvolle Huize Doorn. Dit gebouw werd luisterrijk ingericht na de aankomst van een lange goederentrein vol kostbare meubelen, kunstvoorwerpen, schilderijen en wat al niet. Te midden van deze pracht en praal kon de keizer een bijbehorende staat voeren, want de Duitse regering had hem een jaarinkomen van acht miljoen Reichsmark toegekend.

Heel onderhoudend vertelde de heer Berends over de dagelijkse bezigheden van Wilhelm II. Zo was er iedere ochtend een korte godsdienstoefening, waar ook het huispersoneel werd verwacht, en op zondagen een dienst in de huiskapel. De keizer bemoeide zich persoonlijk met alle details, en ook de aanwezige gasten moesten zich deze voorstelling laten welgevalen; in elk geval hingen er voldoende schilderijen aan de muren om de verveling te verdrijven .

Daartegenover stond, dat de logé 's vorstelijk werden gehuisvest; de overdadig gemeubileerde vertrekken getuigen daarvan. De volledig ingerichte eetzaal en de rijk gedekte tafel geven een indruk van wat de genodigden konden verwachten. Volgens de overlevering ging het soms aan tafel merkwaardig toe. Wilhelm had namelijk een vernuftig stuk eetgereedschap laten ontwerpen, een soort vork-mes, waarmee hij heel handig, bijna goochelenderwijs, kon snijden en eten zonder zijn linkerhand te gebruiken. Het verhaal gaat dat, zodra de gastheer als eerste was bediend, hij zich met grote eetlust tegoed deed. Was hij verzadigd, dan legde hij zijn eetgerei neer, waarna het onverbiddelijke protocol in werking trad: elke aanzittende werd geacht, evenzo mes en vork neer te leggen!

Vanwaar 's keizers gezonde eetlust? Wel, als hij niets beters had te doen besteedde hij zijn tijd met het kappen en zagen van bomen. Een fors deel van zijn park moet, zo zegt men, op die manier zijn geveld en aan blokken gezaagd; de bewoners van Doorn, met wie hij trouwens op heel goede voet stond, werden zo rijkelijk van haardhout voorzien. Wel kun je je, tussen haakjes, afvragen hoe iemand met 0én arm tot zo'n hoge zaagproductie in staat was!

Tussen al zijn programmapunten door had Wilhelm ruim te tijd om bezoeken af te leggen en vooral ook om te ontvangen. Wellicht werd dit bevorderd door veranderingen in de keizerlijke huishouding. Nadat 's keizers gemalin, een prinses Von Schleswig-Holstein, in 1920 was overleden (zij sukkelde al geruime tijd met haar gezondheid), hertrouwde Wilhelm, inmiddels drieenzestig jaar oud, in 1922 met de achtentwintig jaar jongere Hermine van Schönaich-Carolath. Het is heel wel mogelijk dat deze jeugdige verschijning een levendige wind door Huize Doorn deed waaien.

Er werden ontvangsten georganiseerd in een opgewekte sfeer, onbekende en bekende gasten uit binnen- en buitenland werden onthaald. Juliana en Bernhard behoorden ook tot de bezoekers. Eén oude bekende van Wilhelm (die door intimi Willy werd genoemd) heeft zich nooit op Huize Doorn laten zien. Dat was onze koningin Wilhelmina, die hem nota bene vroeger meermalen ten haren paleize had ontvangen! Zoals bekend hield de koningin er zeer strikte levensopvattingen op na, en iemand die “desertie had gepleegd” liet zij niet in haar kringen toe.

Als aanvulling uit andere bron een klein voorbeeld van hoe de ex-keizer zijn gasten ontving. Agnies Pauw van Wieldrecht (1927) schetste in een van haar boekjes hoe een drietal tantes van haar in hun jonge jaren als “de drie meisjes Pauw” ook waren uitgenodigd.

Na het begroetingsritueel met véél buigingen te hebben ondergaan konden zij heel genoeglijk met de keizer converseren, in het Engels (!) dat Wilhelm voortreffelijk bleek te spreken, zelfs “met een Nanny-accent”! Verwonderlijk was dit niet, want Engels was de taal van Wilhelms moeder, prinses Victoria, een dochter van koningin Victoria van Engeland.

Aan deze gezelligheid kwam een definitief einde in 1941, toen Wilhelm II op tweeentachtig jarige leeftijd stierf. Zijn lichaam werd in een lang tevoren rijk-geornamenteerde kist met veel vertoon bijgezet in een bovenaardse grafkelder in het park van Huize Doorn. Zijn nog jonge weduwe overleefde hem slechts zes jaar; zij stierf in 1947, zestig jaar oud. Of zij toen nog op “Doorn” woonde is de schrijver onbekend; zeker is, dat het huis in 1945 tot Nederlands nationaal eigendom is verklaard, en nu als museum toegankelijk is.

De heer Berends kreeg terecht lof toegezwaard door de spreekster, namens de Lochemse leden, met bijval van alle aanwezigen; voor de afwezigen een aanmoediging: kom een volgende keer óók naar De Luifel.

H. Post

"PRINS BERNHARD VEROVERDE DE ACHTERHOEK"

Onder deze courantenkop publiceerde de **G. O. C. op 11 Juni 1948** een verslag van het bezoek dat Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard aan de diverse Achterhoekse gemeenten waaronder Ruurlo bracht. Hoe het er in Ruurlo op die dag aan toe ging leest U in het volgende verslag.

Meer dan een half uur stond de Ruurlose jeugd te trappelen van ongeduld om de te late komst van de Prins.

Langs de wegen en de straten zorgden politie en brandweer voor een keurige afzetting en langs bijna de gehele, feestelijk versierde, Ruurlose route zong en juichte jong en oud. In het plantsoen blies "Sophia 's Lust" marsmuziek en bij het postkantoor dansten de Achterhoekse boerendansers de "riepe gaste". Daar stond ook de kleuterschool opgesteld, met vooraan twee verlegen lachende peuters --**Dini Dimmendaal en Paultje Hoogma**-- die de Prins een kleurrijk aandenken van Ruurlo meegaven: een tapijtje voor de prinsesjes, vervaardigd door de Ruurlose tapijtweverij van de heer **F. W. W. Jansen**. Klein en aarzelend lagen daar een ogenblik twee kleine knuistjes in de handen van de dankende Prins, onbevangen blikten twee paar ogen naar de vriendelijke gast op, en keken hem na toen deze -na nog te zijn voorgesteld aan de schenker van het tapijt en het dagelijks bestuur van de Oranje vereniging- langzaam zijn weg vervolgde. Zij vergaten te wuiven, de twee kleuters, vroegen of het nu al afgelopen was...

Bij "Dennenoord", het woonhuis van burgemeester Van Tuyll van Serooskerken eindigde de tocht voor deze dag. Daar inspecteerde de Prins met **oubaas Heus** nog eens de erewacht van de padvinders, die ten afscheid drie yells lieten horen. Lang stonden daarna nog de nieuwsgierigen langs de weg.

Alsof zij geroken hadden dat de Prins, na een korte maaltijd, nog een bezoek zou brengen aan de boerderij van de landbouwer **Klein Brinke "Bekenschot"**, waar een **erewacht** van de **Ruurlose ruitervereniging**, o.l.v. instructeur Broekhof, stond opgesteld en waar de hoge gast, de Commissaris der Koningin en beider secretarissen zich gedurende geruime tijd ongedwongen onderhielden met een aantal genodigden uit alle delen van de gemeente.

De schemering was reeds ingevallen toen eindelijk de Prins voor de laatste maal door erewacht en belangstellenden werd gegroet. Toen was ook een einde aan de tweede dag gekomen.

In dezelfde krant stond op de voorpagina het stukje ONDER ONS:

Contact in de grote k kken.

Twintig mensen in een grote boerenkeuken, ergens in de gemeente Ruurlo. Neem het hun eens kwalijk dat zij zenuwachtig zijn! Per slot van rekening zijn het toch allemaal maar gewone mensen: de boer, de arbeider, de arts, de kleermaker, de geestelijke, de botermaker, de controleur, de pas uit Indië teruggekeerde militair, de boerin en de kraamverzorgster.

Een uur geleden ging de Prins hen in een auto voorbij, over enige minuten zal hij hen de hand drukken en met hen een gesprek gaan voeren. Wat zal hij zeggen? En wat zullen zij antwoorden?

Dit hier is geen plechtige bijeenkomst, het zal een onderonsje worden met de Prins, die buiten het officiële programma met een aantal streekbewoners wil praten. Over dingen die hun ter harte gaan en hem interesseren.

Het wachten duurt lang en het wordt warm binnen. Buiten draaft de erewacht de paarden warm en staan nieuwsgierige wachters langs de weide draad. Minuten die uren schijnen. Eindelijk rijst een stofwolk aan de einder van de zandweg. Commando's klinken en de Cadillac verschijnt. De Prins inspecteert de ruiterswacht en kijkt ge interesseerd naar een drafoefening. Dan is het officiële gedaan. In de keuken staan twintig mensen in spanning om wat komen gaat. Gelukkig niet lang. Want na een opgewekt "Goedenavond allemaal" treedt de hoge gast binnen, direct alle spanning wegnemend door zijn ongedwongenheid bij de kennismaking. Een kennismaking die meer is "dan enkel handjes geven". Waarbij de Prins belangstellend informeert naar de herkomst van het insigne van een oud-Grebbestrijder, naar de ervaringen en toekomstplannen van een uit de tropen teruggekeerd militair, naar het geluk van een oud-illegaalwerker. Een kennismaking die sfeer schept, die de gemoedelijkheid van de boerenkeuken terugbrengt.

Onder ons begint dan het gesprek. Eerst met de bijna tachtig-jarige landbouwer, die grif in zijn dialect vertelt over het boerenleven op zijn bedrijf. De Prins luistert en vraagt, weetgierig en zeker niet onwetend. Druk raakt hij in discussie met een jonge Zieuwentse boer over de noodzakelijke grootte van het gemengde bedrijf. Hij kan er voorlopig niet van overtuigd raken dat een bedrijf van zes hectaren bestaansmogelijkheden aan een gezin met kinderen biedt en wordt helemaal ongelovig als hem verteld wordt dat een flinke Zieuwentse boer het klaar speelt van zijn drie h.a. groot bedrijf zijn vrouw en kinderen een boterham te geven.

Dan zijn de tongen losgekomen en onder de koffie-met-sprits keuvelt het gezelschap over allerlei problemen: grote en kleine boerderijen, paarden, ruitersport, arbeidsverhoudingen en de nieuwe jachtwet, welke laatste echter maar kort in het geding komt vanwege de "penibele kanten" die er aan vastzitten.

Een ongedwongen gesprek van mens tot mens, oprecht en hartelijk, waaraan te vroeg naar veler mening een einde moet komen. Ook een Prins heeft recht op nachtrust...

Hartelijk is dan het afscheid, als van vriend tot vriend. Eén keer nog een handgroet, een saluut aan de ruiters en een glimlach aan de wachtenden in de schemering.

Dat is de opname van deze late Juni-avond in Ruurlo. Een beeld dat bewaard zal blijven, omdat het goed was...

Het leek mij aardig deze dag nog eens even in herinnering te brengen.

Namens de redactie Wim Bluemers.

R U Z I E 1 N D E B E D S T E E

Bron: Gemeente archief Ruurlo

In de oude papieren van de gemeente Ruurlo kwamen we onderstaand Proces Verbaal tegen, dat we U niet willen onthouden.

Heden den 18 april 1857 des morgens om negen uren, compareerde voor ons Bürgemeester - Hulpofficier van Rechterlijke policie in de gemeente Ruurlo, Evert Jan van de Meene landbouwer wonende op het Rietberg in den Veldhoek dezer Gemeente, te kennen gevende dat zijn vrouw Berendjen Ligtenberg maandag den 13 dezer wederom naar hare ouders wonende op de Wuestemaat in den Nieuwenhuishoek dezer gemeente was weggegaan; werwaarts zij zich reeds vroeger eenige malen had begeven en als dan na verloop van eenige dagen terug kwam. Dat zij gisteren V.M. omstreeks 10 uren met haren vader Garrit Jan Ligtenbarg en haren broeder Hendrik Jan Ligtenbarg met de kar bij zijne woning waren gekomen, als wanneer zijne vrouw in huis was gegaan en haren vader met haren broeder akkermaalsstikken hadden opgeladen welke bij zijne woning waren ingekuild; dat hij comparant op dat ogenblik werkende was bij zijnen buurman B.H. Barendsen en zijne moeder buiten 's huis op eigen land was werkende.

Dat zijn vrouw alzoo, aangezien hij buiten zijne vrouw alleen met zijne moeder samen woont, geheel alleen in huis was, dat zijne moeder daarop bij comparant was gekomen en hem had gezegd, dat hij naar huis diende te gaan om dat Berendjen de gordijnen reeds voor het bed had weggenomen waarop hij zich huiswaarts had begeven en aldaar komend zijne vrouw juist v66r de deur was gekomen aan wien hij had gevraagd hoe of het haar ging sedert zij was weggegaan en daarop had geantwoord dat zij hem niet meer mogt toespreken en niet meer mogt zien, dat hij zich daarop in de keuken begaf en gezien had dat de gordijnen voor het bed waren weggenomen waarop hij aan zijne vrouw, die nog buiten was gebleven om aldaar haren vader en haren broeder op te wachten had gevraagd, hoe zij het nu voorhad. waarop zij had geantwoord dat zij nu haar boel schoon mede wilde nemen en nimmer weder bij hem wilde komen, dat daarop haar vader en haren broeder voor de deur bij haar waren gekomen en als toen aan zijne vrouw te kennen hadden gegeven dat zij nu maar in huis zoude gaan en alles nemen wat het hare was.

Dat hij daarop had te kennen gegeven dat zij vandaag niet te veel zouden mede nemen want dat zij er nog wel weder berouw konde komen en zij nog wel weder bij hem terug zoud kunnen komen, zooals reeds meermalen was gebeurd, maar dat intusschen zijne vrouw voortging een en ander uit het huis te brengen en vervolgens het bed wilde nemen, maar dat als toen comparant had te kennen gegeven dat hij dat vandaag niet toestand, want dat hij in den aanstaanden nacht niet in het stroo dacht te slapen.

Dat intusschen zi'ne vrouw voortging pogingen te doen het bed uit de bedstede te nemen hetgeen comparant had tegengehouden waarop haar broeder hem comparant met de eene hand voor in het buis had gepakt en met de andere hand hem aan de keel had gedrukt. dat hij zich daarop had losgerukt en naar buiten was gelopen en dat zodra hij buiten kwam Hendrik Jan Ligtenbarg zich op hem had geworpen.

Met de knieen was bij op zijn borst gaan liggen en had hem met de eene hand bij de keel gepakt en met de andere bij de haren vastgehouden en het hoofd heen en weder had getrokken. Zijn schoonvader was tegelijkertijd op de knieen boven op hun lieden gaan liggen, maar niet had geslagen en dat het gebeurde buiten 't huis was gezien door B.H.Barendsen, W. Bloemendaal, G.J.Scholten en Harmt, Horstman.

Om een goed inzicht te krijgen in deze affaire liet burgemeester Kerkhoven de andere middag de heren Berend Hendrik Barendsen en Gerrit Jan Scholten, beide landbouwers en wonende in de buurtschap Den Veldhoek dezer gemeente welke op de daartoe aan hun gedane vragen hebben te kennen gegeven dat zij lieden eergisteren morgen omstreeks tien uren bij hunne woningen in de nabijheid van het Rietberg op het land werkende waren geweest en als toen Gerrit Jan Ligtenbarg, landbouwer wonende op de Wuestemaat in deze gemeente met zijnen bij hem inwonenden zoon Hendrik Jan Ligtenbarg en zijne dochter Berendjen, Echtgenote van E.J. van de Meene met de kar hadden zien aankomen, dat Berendjen Ligtenbarg, zodra zij tegen hare woning was gekomen, van de kar was gestapt en in huis was gegaan, terwijl de beide Ligtenbargs doorreden, dat vervolgens Berendina Hukkers, moeder van E.J. van de Meene welke ook buiten hare woning werkende was huiswaarts ging en oogenblikkelijk daarna terug kwam en aan van der Meene, die met hun lieden op den zelfden akker werkten te kennen gaf dat hij spoedig naar huis moest gaan want dat Berendjen aan het inpakken was, dat ze niet wist wat ze wilde nemen maar dat de gordijnen reeds voor het bed heen waren.

Dat van der Meene zich daarop dadelijk huiswaarts begaf die zijne vrouw buiten aantrof, dat zijlieden daarop gezamenlijk waren binnengegaan vervolgens weder buiten waren gekomen als wanneer de beide Ligtenbargs ook juist waren aangekomen tot voor de deur dat daarna alle zijn binnengegaan en korten tijd daarop E.J. van der Meene met het blote hoofd onder een groot geschreeuw naar buiten kwam en door Hendrik J. Ligtenbarg werd gevolgd die hem zodra v.d. Meene op de hoek van het huis was , aangreep en hem van de beenen gooide en toen boven op hem ging liggen terwijl daarna G.J. Ligtenbarg zich mede naar den grond bukte even als of hij op hun beide ging liggen hetgeen zijlieden evenwel door de afstand niet goed konden onderscheiden.

Hiervan hebben wij dit Proces Verbaal opgemaakt en na voorlezing 3 met de comparanten onder-tekend.

Ruurlo Maart 1994
G.H.Kreeftenberq